

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА
СОЦІАЛЬНО – ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ

**третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
для здобуття наукового ступеня доктор філософії**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ   05 Соціальні та поведінкові науки

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ   054 Соціологія

Київ, 2022

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

***Євтух Володимир Борисович** – декан соціально-правового факультету, доктор історичних наук, професор;*

***Чернова Катерина Олексіївна** – професор кафедри соціології та публічних комунікацій, доктор соціологічних наук;*

***Булатевич Микола Миколайович** – доцент кафедри соціології та публічних комунікацій, кандидат соціологічних наук;*

***Кісла Ганна Олександрівна** – професор кафедри соціології та публічних комунікацій, кандидат філософських наук.*

ВСТУП

Програма призначена для вступників на навчання для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 054 «Соціологія».

Метою програми є надання вступникам інформації щодо змісту навчального матеріалу, перевірка знань з якого відбувається під час фахового вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 054 «Соціологія».

Фахове вступне випробування для вступу на навчання для здобуття доктора філософії за спеціальністю 054 «Соціологія» є письмовим. Екзаменаційний білет складається з 3 питань, по одному питанню з таких дисциплін:

1. «Історія соціології» – теоретичне питання
2. «Соціологічні концепції» – теоретично загальне питання
3. «Спеціальна соціологія» – практично-орієнтоване питання.

Зміст навчального матеріалу, перевірка знань з якого відбувається під час фахового вступного випробування, наведений у розділі ОСНОВНИЙ ВИКЛАД цієї Програми. Для підготовки до випробування рекомендовано використовувати навчальну літературу, наведену у розділі СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ цієї Програми.

Тривалість випробування – 90 хвилин (для відповіді на кожне з 3 питань надається по 30 хвилин). Інформація щодо методики оцінювання наведена у Положенні про рейтингову систему оцінювання, що є додатком до цієї Програми.

ОСНОВНИЙ ВИКЛАД

I. Перелік питань для здобуття наукового ступеня доктор філософії

1. Охарактеризувати соціологічне знання і його специфіку: єдність історичного досвіду і сучасність.
2. Дати визначення соціологічному розумінню гендера, охарактеризувати гендер як соціальний конструкт.
3. Проаналізувати місце гендеру у структурі соціальної нерівності, охарактеризувати гендерну природу владних інституцій.
4. Охарактеризувати методи соціології О. Конта. Визначити місце О. Конта в історії соціології.
5. Обґрунтувати роль і значення вчення Г.Спенсера для розвитку соціологічної науки.
6. Охарактеризувати девіації як соціальне явище. Визначити типи девіацій (негативні та позитивні, інтравертні та екстравертні, індивідуальні та групові, первинні та вторинні).
7. Охарактеризувати особистість у системі соціальних зв'язків. Визначити етапи і агенти соціалізації.

8. Визначити поняття «система», «соціальна система». Охарактеризувати основні риси соціальної системи.
9. Проаналізувати соціальну структуру суспільства, підґрунтя для виділення видів структур.
10. Проаналізувати поняття соціального стереотипу, охарактеризувати основні гендерні стереотипи.
11. Проаналізувати особливості соціологічного підходу до аналізу груп. Визначити поняття «квазігрупи».
12. Проаналізувати інституціоналізацію як соціальний феномен. Визначити функції соціальних інститутів.
13. Визначити поняття і місце соціальної мобільності в суспільному розвитку, фактори соціальної мобільності, типи соціальної мобільності. Поняття соціального ліфту.
14. Порівняти між собою історичні типи стратифікації. Визначити особливості стратифікації інформаційних суспільств.
15. Визначити поняття соціальної стратифікації. Порівняти між собою функціональний та конфліктний підходи в її аналізі.
16. Охарактеризувати механізм, типи і функції соціального контролю. Значення нормативної регуляції в суспільстві.
17. Охарактеризувати основні наукові підходи до визначення організацій. Основні риси організацій. Поняття «організаційного ефекту» в соціології.
18. Розкрити сутність поняття «цінності» в соціології. Визначити підходи до класифікації цінностей.
19. Охарактеризувати поняття «соціальна взаємодія», «соціальні відносини» та «соціальні зв'язки».
20. Розкрити особливості класових теорій К. Маркса і М. Вебера.
21. Проаналізувати класовий підхід Дж. Голдторпа.
22. Охарактеризувати класовий підхід Е. Райта.
23. Охарактеризувати поняття та елементи корпоративної культури, порівняти її основні типи.
24. Охарактеризувати сучасні західні соціологічні концепції мас-медіа. Концепції ліберального плюралізму, культивуації, постмодернізму.
25. Охарактеризувати основні методологічні підходи до визначення та аналізу еліти.
26. Розкрийте основний зміст положень історико-соціологічного методу.
27. Розкрити основні положення теорії структурного функціоналізму.
28. Розкрити основні положення теорії символічного інтеракціонізму.
29. Розкрити зміст положення М. Вебера про соціальну дію та її типи.
30. Проаналізуйте статус концепції розвитку та модернізації в соціологічному дискурсі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки / [Пер. з франц.]. – К.: Юніверс, 2004. – 688 с.
2. Гендер для медій: Підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / за ред. М.Маєрчик, О.Плахотнік, Г.Ярманової. – К.:
3. Критика, 2014. – 218 с.
4. Кодекс соціолога. [електроний ресурс] режим доступу: <http://www.sau.kiev.ua/codex.html>
5. Козловець Є.А. Соціологія: словник термінів і понять. – К.: Кондор, 2006. – 372 с.
6. Кутуєв П.В. Концепції розвитку та модернізації в соціологічному дискурсі: еволюція
7. дослідницьких програм. К.: “Сталь”, 2005. 500 с. Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/0B_AwM9IOLK_yV0JtYWdoMlo4aTc4NIZjZGtYaTl3WXVV_T0gw/edit?pli=1
8. Кутуєв П.В., Богданова О.В., Клименко М.І. та ін. Теорія соціальних змін: сучасні
9. соціологічні концептуалізації: Навчальний посібник / П.В. Кутуєв, О.В. Богданова,
10. М.І.Клименко. та ін.. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2014– 220с
11. Крос Кетлін, Гакет Роберт. Політична комунікація й висвітлення новин у демократичних суспільствах. Перспективи конкуренції / Кетлін Крос, Роберт Гакет; пер. з англ. – К. :
12. Основи, 2000. – С. 43 – 62.
13. Леш С. Соціологія постмодернізму / [Пер. з англ. Ю. Олійник].Львів: Кальварія, 2003.– 344 с.
14. Масионис Джон Социология. – М.: Питер, 2004. - 752 с.
15. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження 2-ге видання, доп., Київ, 2007 - 320 с
16. Паниотто В.И. Качество социологической информации. - [Київ](#): Наукова думка, 1986.- 206 с.
17. Паниотто В.І. Статистичний аналіз соціологічних даних. - У співав. з В.С. Максименко, Н.М.Харченко. Київ: Видавничий дім «КМ Академія», 2004. – 270 с.
18. Погорілий О.І. Соціологічна думка ХХ ст.: Посібник. – К., 1996. – 224 с.
19. Ручка А.О., Танчер В.В. Курс історії теоретичної соціології: Навч. посібник. К., 1995. – 223 с.
20. Соціологічна теорія: традиції та сучасність: Навч. посібник / [Ред. А. Ручка]. – К.: Ін-т соціології НАН України, 2007. – 363 с.
21. Соціологія: Навч. посібник / [Ред. С. Макеєв]. – К.: Знання, 2005. – 455 с.
22. Соціологія: Підручник для студ. ВНЗ / [Ред. В. Городяненко]. – К.: Академія, 2002. – 560с.
23. Соціологія: терміни, поняття, персоналії / [Ред. В. Піча]. – К.: Каравела; Львів: Новий Світ-2000, 2002. – 480с.
24. Тьоніс Ф. Спільнота та суспільство / [Пер. з нім. Н. Комарова, О. Погорілий]. – К.: Дух і літера, 2005. – 262с.
25. Фролов С.С. Социология организаций: учеб. для студентов вузов / Режим доступу // <http://www.alleng.ru/d/sociol/soc024.htm>.
26. Черниш Н. Соціологія: Курс лекцій. – Львів: Кальварія, 2004. – 544с.
27. Шкаратан О. И. Социология неравенства. Теория и реальность [Текст] / О. И. Шкаратан ; Нац.исслед.ун-т «Высшая школа экономики». – М.: Изд.дом Высшей школы экономики, 2012. – 526 с.
28. Юрій М.Ф. Соціологія: підручник. – К.: Кондор, 2007. – 288с.

Додаткова література

1. Белановский С.А. Глубокое интервью: Учебное пособие.. - М.: Никколо-Медиа, 2001 - 320 С.
2. Белановский С.А. Метод фокус-групп [Электронный доступ]. – Режим доступа: <http://www.management.com.ua/marketing/mark053.html>
3. Головаха Е.И. Социологическое знание: специфика, критерии научности и перспектива развития // Социология: теория, методы, маркетинг. 2004. - №. 1. - С. 5-14.
4. Ельмеев В.Я., Овсянников В.Г. Прикладная социология: Очерки методологии. – 2-е изд. – СПб.: Изд-во Спб. гос. ун-та, 1999. – 285 с.
5. Структура и уровни социологического знания: традиции и новые концепции (Интервью с А. Бороноевым, А. Кравченко, В. Култыгиным, Г. Татаровой, Ж. Тощенко, В. Ядовым) // Социологические исследования. - 2003. - № 9. - С. 3-17.
6. Тавокин Е.П. Социологическая информация в управлении: роль, методы получения и обработки. Учеб. пособие. М.: МАКС Пресс, 2006.
7. Цариценцева Е.В. Социологическая информация в контексте государственного управления // www.orenburg.ru/culture/credo/17/6.html
8. Батыгин Г.С. Обоснование научного вывода в прикладной социологии. М. 1986.
9. Батыгин Г.С. Лекции по методологии социологических исследований: Учеб. для студентов гуманитар. вузов и аспирантов / Ин-т "Открытое о-во". - М.: Аспект-Пресс, 1995. - 386 с.
10. Белановский С.А. Метод фокус-групп. – М., 1996.
11. Готлиб А.С. Введение в социологическое исследование. Качественный и количественный подходы. Методология. Исследовательские практики: Уч. пос. – 2-е изд. – М.: Флинта; МПСИ, 2005. – 384 с.
12. Гречихин В.Г. Лекции по методике и технике социологических исследований. М. 1988.
13. Гуров Ю.С. Методология и методика социологических исследований. Чебоксары. 1995.
14. Девятко И.Ф. Методы социологического исследования.— Екатеринбург: Изд-во Урал, ун-та, 1998.— 208 с.
15. Девятко И. Методы социологического исследования. М., 1998. - 208 с.
16. Ельмеев В.Я., Овсянников В.Г. Прикладная социология. СПб., 1999
17. Методология досліджень мас-медіа: робоча книга (handbook) / за заг. ред. К. Г. Сірінюк-
18. Долгарьовой. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. – 156 с.
19. Ньюман Л. Значение методологии :три основных подхода /Пер. Т. А. Клименковой. //Социологические исследования. -1998. - N 3. - С. 122 – 134
20. Панина Н.В. Технология социологического исследования. Курс лекций [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://194.44.152.155/elib/local/r362.pdf>
21. Паниотто В.И. Качество социологической информации. – К., 1986.
22. Панченко Л. Ф. Математичні та статистичні методи аналізу соціологічної інформації : Практикум / Л. Ф. Панченко; КПІ ім. І. Сікорського, 2018. – 289 с.
23. Прохоров Е.П. Методология – предмет новой «парадигмы» социологического знания. // Социс — 1994. №3.
24. Татарова Г.Г. Методология анализа данных в социологии (введение): Учебник для вузов. – 2-е изд. – М.: NOTE BENE, 1999.
25. Хеллевик О. Социологический метод/Пер. с норв. – М., 2002.
26. Чурилов Н.Н. Типология и проектирование выборочного социологического исследования (история и современность). – К.: Факт, 2008. – 366с.

32. Ядов В.А.. Методология социологического исследования. — М., 1999.
33. Ядов В.А.. Социологическое исследование: методология, программа, методы. — Самара: изд-во «Самарский университет», 1995.
34. Катков В.М. Социологические исследования - инструмент реструктуризации и управления на промышленном предприятии // Журнал депонированных рукописей. - №10 - октябрь, 2000.
35. Мельниченко А.А., Пиголенко І.В. Використання соціальних досліджень у профілактиці СНІДу. // Соціальна робота в Україні: теорія і практика. - №1(6), 2004. - С. 80-86.
36. Попов В.Д. Социальная информатиология - наука XXI века (проблемы становления и развития). М.: Изд-во РАГС, 2004.
37. Попов В.Д. Судьба социальной информатиологии и реформы государственной службы // Социум и власть. 2004. № 3.
38. Култыгин В.П. Методологические проблемы социальных наук сегодня //Социальные процессы и социальная политика /Московский государственный социальный университет; Академия социологии и управления. - Вып.6. - Ч.2. - М.: Союз, 2000. - С.78-85 с